

CZU 821.135.1(478).09=135.1

VASILE ROMANCIUC, CARTEA CARE SE SCRIE... SINGURĂ

*Dr. Tatiana LUCHIAN,
BM „B.P. Hasdeu”*

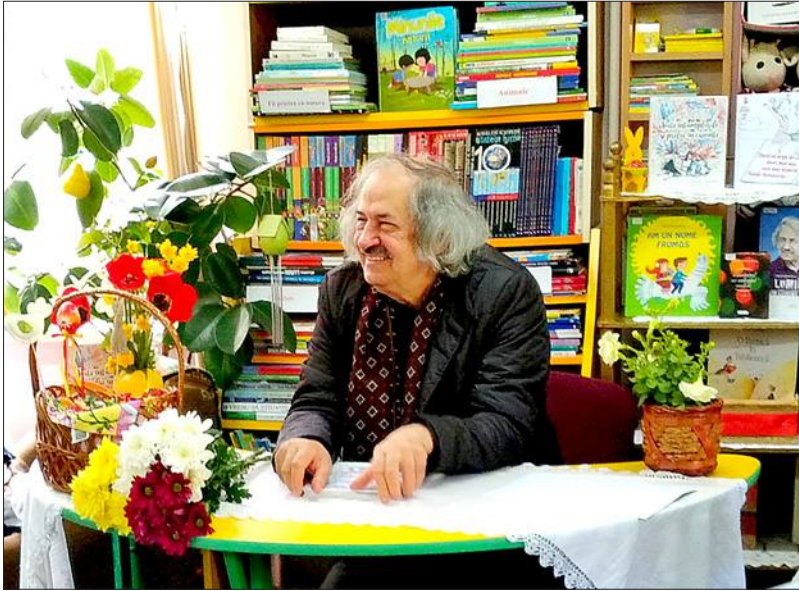
„Poet al tuturor copiilor și maturilor, un om de omenie, cumsecădenie și rară inteligență” [3], „un clasic în viață de-o proverbială modestie” [1], Vasile Romanciuc, așa cum i se întâmplă în luna decembrie a fiecărui an, adaugă o filă de înțelepciune, experiență și activitate la cartea vieții. Cu acest prilej, îi urăm ani mulți și împliniți înainte, reiterând totodată traseul activității sale scriitoricești.

S-a născut la 17 decembrie 1947 în satul Bădragii Noi de pe malul Prutului, raionul Edineț. A fost mezinul familiei, cel de-al șaselea copil. Din propriile mărturisiri, a avut o copilărie frumoasă, i-a plăcut școala, și-a iubit satul plin de tradiții frumoase, dascălii, cărțile, învățând să citească înainte de a merge la școală. Până la instruirea instituționalizată, tatăl său l-a inițiat în povești, fiind o enciclopedie în materie, cele mai multe spunându-i-le din Ion Creangă și Trifan Baltă.

Elev fiind, a citit mult (altfel nu putea fi!), la început tot ce avea în casă, apoi – mai toată biblioteca din sat. Primele semne ale creației s-au făcut remarcate pe când era elev în clasa a patra, scriind o poezie.

Este și acum, la maturitate, un cititor de povești, pentru că acestea „de multe ori spun lucruri foarte importante despre cele trăite de noi astăzi. În ele nu descoperi doar un trecut îndepărtat și nu sunt numai niște scorniri. Adevărul poveștilor este multă viață, multe învățăminte, care ne pot prinde foarte bine nouă, oamenilor moderni” [3].

Absolvind Facultatea de Litere a Universității de Stat din Chișinău (1972), a ocupat câteva posturi: redactor la Radio Moldova, consilier la Uniunea Scriitorilor din Moldova, redactor

Vasile Romanciuc la Biblioteca „Nicolae Titulescu” din Chișinău, 20 aprilie 2022.

la editurile „Museum”, „Gh. Asachi”, „Literatura Artistică”, „Prut Internațional” (la ultima – redactor-șef).

Este unul dintre puținii poeți care scrie în egală măsură pentru maturi și pentru copii. Ceea ce l-a motivat să creeze și pentru copii este, înainte de toate, elementara dragoste pentru cei mici. Toate au început în așteptarea fiului său, Florin. Vrând să-i spună ceva special anume lui, a scris prima carte pentru copii. Cărțile pentru pici care au urmat le-a scris însă cu aceeași pietate ca și pentru fiul său.

Scrisul și cărțile l-au făcut parte a unor organisme specializate. Este membru al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova (din 1976), al Uniunii Scriitorilor din România (din 1994), al PEN Clubului (din 1996).

Anii de activitate poetică s-au materializat în numeroase premii și distincții: Premiul Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova (1996, 1998, 2013); Premiul „George Bacovia” al revistei *Ateneu* (Bacău, 1996); Premiul Național al Republicii Moldova (2000); Medalia „Mihai Eminescu” (2000); Marele Premiu pentru poezie „Nichita Stănescu” (Ploiești, România, 2001); Diploma de onoare a Consiliului Internațional al Cărții pentru Copii și Tineret – IBBY (Basel, Elveția, 2002; Atena, Grecia, 2018); Premiul pentru poezie al revistei *Poesis* (Satu Mare, 2004); Premiul „Otilia Cazimir”

al Salonului de Carte Românească (Iași, 2007); Premiul „Grigore Alexandrescu” pentru poezie al Societății Scriitorilor Târgovișteni (Târgoviște, 2007); Premiul de Excelență al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova (2007); Marele Premiu „Ion Creangă” al Salonului Internațional de Carte pentru Copii (Chișinău, 2010, 2017); Ordinul de Onoare al Republicii Moldova (2010); Premiul

Este unul dintre puținii poeți care scrie în egală măsură pentru maturi și pentru copii. Ceea ce l-a motivat să creeze și pentru copii este, înainte de toate, elementara dragoste pentru cei mici. Toate au început în așteptarea fiului său, Florin. Vrând să-i spună ceva special anume lui, a scris prima carte pentru copii. Cărțile pentru pici care au urmat le-a scris însă cu aceeași pietate ca și pentru fiul său.

„Constantin Stere” al Ministerului Culturii din Republica Moldova (2013); Ordinul „Meritul Cultural” în grad de Ofițer (România, 2014); Premiul „Opera omnia” al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova (2015).

De-a lungul timpului, a publicat volumele: *Genealogie* (debut editorial, 1974); *Citirea proverbelor* (1979); *Dacă ai un prieten* (1983); *Din tată-n fiu* (1984); *Mama coase-o floricea* (1987); *Ce am pe suflet* (1988); *Doi iezi* (1990); *Note de provincial* (1991); *Uriașul cu trei ochi / Трёхглазый великан* (ediție

bilingvă româno-rusă, 1991); *Un timp fără nume* (1996); *Îndoiala de sine* (1997); *Floarea zburătoare* (1998); *Toate întâmplările se prefac în cuvinte* (2000, reeditată în 2021); *Marele pustiu invizibil* (2001); *E toamnă, cad măștile* (2001); *Copilul cu aripi de carte* (2006); *Olimpul de plastic* (2007); *Recitirea proverbelor* (2007); *O furnică în bibliotecă* (2007); *De ce plânge clovnul?* (2009); *Purtătorul de cuvânt al tăcerii* (2011); *Veșminte de gală pentru mării pitici* (2011); *Lasă un semn* (2012); *Cuvântul ne adaugă vedere. Sonete* (2012); *Am un nume frumos* (2013); *Lumina glasului lăuntric* (2016); *Puiul mamei, dragul tatei* (2016); *Papagalul* (2016); *Poezii mici de crescut mare* (2018); *Abecedar. Primii pași printre cuvinte și cifre* (2018); *Un bostan lăudăros* (2019); *REcitirea proverbelor* (2021); *Dumnezeu nu-și ține niciodată telefonul închis* (2022).

A elaborat **antologii**: *Moș Crăciun* (il.: Victoria Rață; Chișinău, Prut Internațional, 2013, 8 p.); *Hristos a înviat!* (il.: Victoria Rață; Chișinău, Prut Internațional, 2015, 10 p.); *Mândrie și răbdare: Poezie* (de Liviu Damian; Chișinău, Prut Internațional, 2017, 152 p.); *Pâinea noastră cea din toate filele* (Chișinău, Cartier, 2020, 206 p.); *Cântec de iubire* (de Grigore Vieru; Chișinău, Prut Internațional, 2020, 284 p.); *Fabule* (Chișinău, Prut Internațional,

Sesiune de autografe la Biblioteca „Liviu Rebreanu” din Chișinău, în cadrul evenimentului cu genericul „Vasile Romanciuc – suflet ce trăiește prin cuvinte”, Programul de lectură „Chișinăul citește”, 14 aprilie 2022.

2020, 256 p.); *Iepuraș cu coada scurtă* (Chișinău, Prut Internațional, 2022, 28 p.); *Cartea bună ne adună: Poezii pentru copii* (Chișinău, Prut Internațional, 2022, 232 p.).

A fost inclus în **culegeri** (în ordine cronologică):

Antologie de poezie românească din Moldova în versiune spaniolă = Antología de poesía rumana de Moldavia en versión española (trad.: Maria Augustina Hâncu; Chișinău, Lumina, 2012, 303 p.);

- *Casa părintească nu se vinde: Cântece din repertoriul lui Mihai Ciobanu* (Chișinău, Prut Internațional, 2013, 475 p.), poezii incluse: *Inimioară, nu ofta, Busuioc înlăcrimat, Anii nu se uită-n calendar*;
- *Lectură particulară: Auxiliar didactic pentru elevi și profesorii de limba și literatura română din școala cu instruire în limba rusă: Cl. 5-7* (de Iulia Iordăchescu și Maria Balan; Chișinău, Arc, 2013, 134 p.), poezii incluse: *Patria, Țara iernii*;
- *Carte de citire și gândire*: ed. în 4 vol. Cartea 1: *Lecturi pentru clasa întâi* (alcăt.: Spiridon Vangheli; Chișinău, Editura

pentru Copii „Guguță”, 2014, 112 p.), poezia inclusă: *Muntele vara*;

- *Limba Română este Patria mea: Culegere de poezii și eseuri* (coord.: Iuliana Gorea Costin; Chișinău, 2014, 202 p.), poezii incluse: *Închinare, Cuvintele, Busuioc*;
- *Plaiul meu natal: Abecedarul preșcolarului* (alcăt.: Stela Cemortan; Chișinău: Stelpart, 2014, 64 p.), poezii incluse: *Tăticul, Fără soare nu crești mare, Țara mea, Iat-o maica Moldovioara, Hora copiilor, Poveștile lui Ion Creangă*;
- *Speranță și destin: (dialoguri, medalioane, eseuri)* (de Nicolae Roibu; Chișinău, 2014, 300 p.), fiindu-i dedicat articolul *Vasile Romanciuc: „Sunt purtătorul de cuvânt al tăcerii”* (pp. 12-13);
- *Antologia poeziei românești cu formă fixă* (ed. îngr., notă asupra ed., concepte și bibliogr. de Nicolae Leahu și Raisa Leahu; Chișinău, Știința, 2015, 222 p.), V. Romanciuc a fost inclus la compartimentul *Distih*;
- *De trei codrii de aramă: Scriitorul și natura: antologie* (de Grigore Chiper și Iulian Ciocan; Chișinău, Frontiera, 2015, 272 p.), poezii incluse: *Ploua, Marele pustiu invizibil, Elegia florii din glastră*;
- *Ars poetica* (prefață, selecție a textelor, note și repere bibliografice de Adrian Ciubotaru; Chișinău, Știința, 2016, 144 p.);
- *O temă în literatură: familia, școala* (prefață, selecția textelor și note bibliografice de Mariana Jitari; Chișinău, Știința, 2019, 224 p.), poezii incluse: *Început, Ecou andersenian, Albina*;
- *Pașii mamelor noastre: antologie* (selecție de Virgil Botnaru și Daniela Botnaru; Chișinău, Prut Internațional, 2020, 314 p.);
- *Poezii patriotice* (culegere alcătuită de Ioan Mânăscu; Chișinău, Princeps, 2020, 192 p.), poezii incluse: *Litanie, De parcă te ascultă Eminescu*.

I-au fost dedicate numeroase articole în publicații periodice și culegeri științifice (în ordine cronologică, din ultimii 5 ani):

- Frunza, Olga. Proiecții și structuri ale alterității în poezia lui Vasile Romanciuc (*Anatol Ciobanu – omul cetății limba română*. In memoriam: 85 de ani de la naștere, 17 mai 2019, Chișinău. Chișinău: CEP USM, 2019, pp. 313-321);

- Serdeșniuc, Luis. Tema limbii în poezia *De parcă te ascultă Eminescu* de Vasile Romanciuc (*Știința în Nordul Republicii Moldova: realizări, probleme, perspective*. Ediția a 3-a, 21-22 iunie 2019, Bălți. Bălți, Indigou Color, 2019, pp. 480-483);
- Țurcanu, Lucia. „Miroase-a carte nouă/ miroase-a carte proaspătă”: [recenzie la antologia *Pâinea noastră cea din toate filele* de Vasile Romanciuc (Chișinău, Cartier, 2020, 206 p.)] (Revista literară, 2020, nr. 3, p. 21);
- Berezovschi, Mariana. Tăcerea în creația lui Vasile Romanciuc (*Comunicări științifice studențești dedicate aniversării a 75-a a USM*. Ediția 25, Vol. 2, 22-23 aprilie 2021, Chișinău. Chișinău: CEP USM, 2021, pp. 86-88);
- Cimpoi, Mihai. Temeinicia rostirii po(i)etice (Literatura și Arta, 2021, 16 sept., p. 4);
- Filip, Iulian. Autoportretele și portretele poetului [Vasile Romanciuc] (Literatura și Arta, 2021, 24 iun., p. 7);
- Filip, Iulian. Treptele domoale... (Literatura și Arta, 2021, 16 sept., p. 4);
- Fonari, Victoria. Hermeneutica mitului antic în poezia din Republica Moldova (1990-2010): studiu monografic (Chișinău: Epigraf, 2021, 272 p. [ultimul capitol evocă și creația lui V. Romanciuc]);
- Tofilat, Maria; Străjescu, Natalia. Tehnici de predare a poeziei *Albina* de Vasile Romanciuc (*Materialele Conferinței Republicane a Cadrelor Didactice*. Didactica științelor filologice. Vol. 3, 27-28 februarie 2021, Chișinău. Chișinău: Tipografia Universității de Stat din Tiraspol, 2021, pp. 177-181);
- Filip, Iulian. Poduri memoriale, temă (teamă) basarabeană: [Vasile Romanciuc – 75] (Literatura și Arta, 2022, 15 dec., p. 10);
- Perciun, Mihaela. Omenescu – de la Eminescu [Vasile Romanciuc – 75] (Gazeta de Chișinău, 2022, 16 dec., p. 13);
- Pilchin, Maria. Cartea pentru copii: [cu referire la Claudia Partole, Vasile Romanciuc, Irina Nechit, Ionela Hadârcă, Ianoș Țurcanu, Ion Diordiev, Petre Popa] (Revista literară, 2022, nr. 3, p. 13);
- Rusu, Nicolae. Poezia cea de toate zilele (Literatura și Arta, 2022, 8 dec., p. 5).

CD-ul Dariei Radu *Ce frumoasă e copilăria!* a inclus cântece pe versurile autoarei, Daria Radu, ale lui Mihai Ungureanu și Vasile Romanciuc (Chișinău, 2013).

A avut întâlniri cu copiii din diaspora din Portugalia, Elveția, alte țări. A fost invitatul mai multor emisiuni radio și TV.

În 2022, la aniversarea celor 75 de ani de la naștere, la Muzeul Național de Literatură „Mihail Kogălniceanu” din Chișinău a fost organizată expoziția „Vasile Romanciuc, «purtătorul de cuvânt al tăcerii» – 75 de ani de la naștere”, 17 decembrie – 5 februarie 2023. Aici au fost expuse cărți, articole, manuscrise, obiecte de artă plastică, documente, fotografii și lucruri personale ce întruchipează viața și opera omagiatului [2].

Tot în 2022, cartea lui V. Romanciuc *Toate întâmplările se prefac în cuvinte* a participat la Programul de lectură „Chișinăul citește” (categoria Copii), organizat de BM „B.P. Hasdeu”, alături de alte două cărți: *Fraierul* de C. Partole și *Hotel California* de C. Cheianu.

Referințe bibliografice

1. GALAICU-PĂUN, Emilian. *Decembrie '22* [online] [citat: 25.03.2024]. Disponibil: <https://moldova.europalibera.org/a/deceembrie-2022/32197512.html>
2. HARITON, Natalia. *Expoziție aniversară: Vasile Romanciuc, „purtătorul de cuvânt al tăcerii” – 75 de ani de la naștere* [online] [citat: 25.03.2024]. Disponibil: <https://mnl.md/2022/12/12/expozitie-aniversara-vasile-romanciuc-purtatorul-de-cuvant-al-tacerii-75-de-ani-de-la-nastere/>
3. *Vă invităm să-l cunoaștem pe Vasile Romanciuc* [online] [citat: 25.03.2024]. Disponibil: <https://m.facebook.com/dor.moldova/videos/v%C4%83-invitat%C4%83m-s%C4%83-l-cunoa%C8%99tem-pe-vasile-romanciuc/632750447989512/>

Foto: Biblioteca „Nicolae Titulescu”,
Biblioteca „Liviu Rebreanu”